

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.03.2007, sp. zn. 25 Cdo 267/2005, ECLI:CZ:NS:2007:25.CDO.267.2005.1

Číslo: 6/2008

Právní věta: Osoba odpovědná za poškození vozidla ve vlastnictví leasingového pronajímatele při dopravní nehodě, není povinna nahradit leasingovému nájemci újmu vzniklou tím, že účastníci leasingové smlouvy sjednali pro případ jejího předčasného zrušení takové podmínky, které vedly k tomu, že aniž se nájemce stal vlastníkem vozu, zaplatil ze svého pohledu nevýhodně vysoké částky za nájem vozidla a platby s tím spojené.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.03.2007

Spisová značka: 25 Cdo 267/2005

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Jičíně rozsudkem ze dne 29. 9. 2003, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 30. 3. 2004, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 187 494 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a o povinnosti žalované zaplatit státu soudní poplatek. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 17. 10. 1998 při dopravní nehodě způsobené žalovanou utrpěl úraz, který mu byl mimosoudně odškodněn vedlejším účastníkem, a došlo též k poškození osobního automobilu Citroen C 15D, který žalobce užíval na základě leasingové smlouvy uzavřené dne 27. 8. 1997 s vlastníkem vozu, společností O. L. Žalobce z titulu této smlouvy zaplatil leasingovému pronajímateli v době před nehodou celkem 360 936 Kč (z toho zejména 169 925 Kč jako jednorázovou zálohu na leasingové splátky a kupní cenu a 177 045 Kč v patnácti leasingových splátkách). Škodu na vozidle, stanovenou znalcem na 224 070 Kč po odečtení spoluúčasti ve výši 22 407 Kč, nahradil leasingovému pronajímateli vedlejší účastník. Protože vozidlo bylo zcela zničeno (jeho obecná cena činila před nehodou 167 900 Kč, hodnota opravy by tuto částku přesáhla a obecná cena zbytků vozidla činila 43 830 Kč), byla leasingová smlouva předčasně ukončena a leasingový pronajímatel vrátil žalobci částku 84 863,48 Kč opírající se o účetní zůstatkovou hodnotu vozu (245 222 Kč) se započtením poměrného zůstatku zálohy (106 176,20 Kč), ceny zbytků vozu a pojistného plnění a po vyrovnání částek pojistného, dlužného pojistného a leasingových splátek. Soud prvního stupně dovodil odpovědnost žalované podle § 427 odst. 1 obč. zák. za vzniklou škodu, která sestává z částky 5619 Kč vynaložené žalobcem na cestovní výlohy při léčení úrazu a z částky 181 875 Kč, kterou

žalobce spolu se smluvním poplatkem a DPH zaplatil jako zálohu při uzavření leasingové smlouvy. Jestliže by nedošlo ke zničení vozu při dopravní nehodě, žalobce by plnil řádně podmínky smlouvy a v budoucnu by se stal vlastníkem vozu. V důsledku nehody však musel být jeho leasingový vztah ukončen a žalobci tím vznikla škoda, jejíž výše podle úvahy soudu nedosahuje obecné ceny vozidla před nehodou a představuje asi polovinu částky, kterou žalobce zaplatil za patnáct měsíců nájmu vozidla.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 6. 10. 2004 rozsudek soudu prvního stupně ve znění doplňujícího usnesení změnil ohledně částky 181 875 Kč tak, že žalobu v tomto rozsahu zamítl, zrušil jej ve výroku o povinnosti k zaplacení soudního poplatku a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, vytkl mu však nesprávnost právních závěrů v otázce splnění podmínek odpovědnosti žalované za škodu. Došlo-li ke srážce dopravních prostředků, musí být škoda v příčinné souvislosti s provozem dopravního prostředku; provoz vozidla tak musí být prokázanou bezprostřední příčinou vzniklé újmy, jíž je zejména poškození vozidla samotného. Zánik právního vztahu z leasingové smlouvy a z toho plynoucí tvrzená majetková újma žalobce však byly bezprostředně vyvolány obsahem leasingové smlouvy, tj. samotným závazkovým vztahem mezi žalobcem a leasingovým pronajímatelem, přičemž střet provozů byl pouze nepřímou příčinou, s níž nelze spojit vztah příčinné souvislosti k újmě, jejíž náhrady se žalobce dožaduje.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které odůvodňuje podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatel rekapituluje průběh leasingového právního vztahu s tím, že žalovanou částku zaplatil jako zálohu na nájemné, případně jako náhradu škody, když po zničení vozu uhradil leasingovému pronajímateli 245 222 Kč, přestože škodu nezavinil. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o nedostatku příčinné souvislosti a tvrdí, že nedošlo-li by k dopravní nehodě, nevznikla by mu újma spočívající v náhradě za zničený vůz, poskytnuté leasingovému pronajímateli. Obsah leasingové smlouvy na tom nic nemění, neboť zavinil-li by její skončení žalobce, nesl by sám nepříznivé finanční důsledky, zatímco jestliže střet provozů zavinila žalovaná, je dána příčinná souvislost se vznikem žalobcovy majetkové újmy. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není důvodné, a proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., které dovolatel uplatnil jako dovolací důvod, může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Jedním z nezbytných předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku je existence příčinné souvislosti mezi právní skutečností, za niž se odpovídá, a škodou, a to bez ohledu na to, zda jde o odpovědnost založenou na principu zavinění nebo odpovědnost bez zřetele na zavinění. O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, popř. následkem škodné události, tedy, je-li doloženo, že nebyť protiprávního úkonu či škodné události, ke škodě by nedošlo. Při zjišťování příčinné souvislosti je třeba zkoumat, zda v komplexu skutečností přicházejících v úvahu jako příčiny škody existuje skutečnost, se kterou občanský zákoník odpovědnost v daném případě spojuje. Přitom odpovědnost nelze neomezeně činit závislou na kauzalitě, neboť by tu mohlo vést k zákonu neodpovídajícímu neúnosnému ukládání

povinnosti nahradit škodu.

V obecné rovině lze souhlasit s dovolatelem, že o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem porušení právní povinnosti škůdce či právem kvalifikované okolnosti, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, a tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu (škodné události), ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou. Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků) více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. Časové hledisko pak není rozhodujícím a jediným kritériem a příčinnou souvislost nelze zaměnit za souvislost časovou, neboť újma může být důsledkem škodné události, i když nevznikla v době škodné události, ale později (srov. rozhodnutí publikované pod č. 7 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1992). Na druhé straně řetězec příčin nezakládá příčinnou souvislost mezi jednáním škůdce a vzniklou škodou tehdy, vstupuje-li do děje jiná, na jednání škůdce nezávislá skutečnost, která je pro vznik škody rozhodující. Příčinná souvislost je přerušena např. v těch případech, kdy bezprostřední příčinou škody je skutečnost, která je již sama následkem, za nějž škůdce odpovídá z jiného právního důvodu, nebo tehdy, je-li vznik újmy vyvolán bezprostředně okolností, která nemá věcný vztah k počínání škůdce.

V posuzovaném případě při dopravní nehodě způsobené žalovanou došlo ke škodě na zdraví a na vozidle, za kterou žalovaná bezpochyby odpovídá. Z obsahu spisu je zřejmé, že vlastníkem vozidla řízeného žalobcem byla leasingová společnost, již také vedlejší účastník nahradil škodu za žalovanou z titulu pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, a to v souladu s tím, že nebyl-li žalobce vlastníkem vozu v době jeho poškození, došlo v důsledku škodné události ke snížení majetkového stavu vlastníka vozu, tedy leasingového pronajímatele, neboť rozdíl v hodnotě vozu před poškozením a poté se projevil v jeho majetkových poměrech jako vlastníka vozu. Na tom nemůže nic změnit ani okolnost, jakým způsobem vlastník následně s poškozenou věcí naložil a jakým způsobem vypořádali účastníci leasingové smlouvy své právní vztahy; závazky nájemce sjednané pro případ zničení předmětu nájmu vůči pronajímateli z leasingové smlouvy nejsou důsledkem škodné události (dopravní nehody), za niž odpovídá škůdce, nýbrž bezprostředním důsledkem jejich smluvního ujednání (srov. obdobně rozsudek NS ČR ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. [25 Cdo 78/2001](#), publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sv. 21, pod C 1514).

Žalobcem tvrzená škoda představuje majetkovou újmu, která mu vznikla pro předčasné ukončení leasingového nájmu a která vyjadřuje snížení jeho majetkového stavu ve srovnání s předpokládaným průběhem leasingového vztahu. Je sice pravdou, že ke skončení právního vztahu mezi žalobcem a leasingovým pronajímatelem by nedošlo, nebýt dopravní nehody, avšak konkrétní právní a potažmo i majetkové důsledky vyplývající pro žalobce ze zrušení leasingové smlouvy byly bezprostředně vyvolány tím, jak byly v leasingové smlouvě pro takový případ upraveny podmínky ukončení právního vztahu mezi jejími účastníky. Jinými slovy, žalovaná, která odpovídá za škodu vzniklou na vozidle, nenese odpovědnost za to, že poškozené vozidlo měl žalobce v nájmu a že si ohledně něj sjednal s leasingovým pronajímatelem takové podmínky, které při předčasném ukončení nájemního vztahu vedly k tomu, že aniž se nájemce stal vlastníkem vozu, zaplatil ze svého pohledu nevýhodně vysoké částky za nájem vozidla a platby s tím spojené.

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu věcně správný; Nejvyšší soud proto dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.